

Miljö- och energidepartementet
m.registrator@regeringskansliet.se
m.remisser-energi@regeringskansliet.se

Yttrande, över Statens Energimyndighets och Naturvårdsverkets rapport om kommunal tillstyrkan av vindkraft. Dnr M2017/01633/ee

Sammanfattning ärendet

Myndigheternas Förslag

Utredningen bedömer att den mest lämpliga åtgärden för att nå uppdragets mål, är att upphäva kravet på kommunal tillstyrkan. Naturvårdsverket och Energimyndigheten rekommenderar därför att bestämmelsen om kommunal tillstyrkan i 16 kap. 4§ miljöbalken ska upphävas. Miljöprövningen bedöms vara fullgod även utan kommunal tillstyrkan.

Skäl

Myndigheterna anser att ett upphävande av det kommunala vetot skulle underlätta tillståndsprocessen och därmed bedöms det att åtgärden förbättrar förutsättningarna för utbyggnad av vindkraft. Detta i sin tur anses av myndigheterna kunna bidra till att uppfylla miljö kvalitetsmålet "Begränsad klimatpåverkan". Myndigheterna konstaterar även att en fortsatt utbyggnad av vindkraft också är viktigt för att kunna uppnå målet om ett 100 procent förnybart elsystem år 2040.

Bakgrund

Energimyndigheten och Naturvårdsverket har på uppdrag av regeringen följt upp hur tillståndsprocessen vid etablering av vindkraft har utvecklats, efter det att myndigheternas vägledning (Energimyndighetens vägledning 2015:05) om kommunal tillstyrkan tagits fram. Myndigheterna valde att utöka tidsperspektivet till att omfatta perioden från det att bestämmelsen om kommunal tillstyrkan infördes år 2009. Bestämmelsen om kommunal tillstyrkan tillkom i samband med att kravet på detaljplan och bygglov för stora tillståndspliktiga vindkraftverk avskaffades.

Kommunens bedömning.

Kommunernas inflytande över mark- och vattenanvändningen i den egna kommunen är en central del i det kommunala självstyret. Kommunens uppfattning är att föreliggande förslag från myndigheterna om att upphäva bestämmelsen om kommunal tillstyrkan i 16 kap. 4§ miljöbalken skulle innebära en kraftig begränsning i självstyret. Det kan ifrågasättas hur angeläget det är att genomföra förändringarna, då det i rapporten anges att det snarare är andra faktorer, som t.ex. ekonomiska styrmedel, marknadsläget och teknikutveckling, som styr utbyggnaden av vindkraft, jämfört med en effektivare tillståndsprocess. I rapporten anges även att förslaget inte förväntas påverka utbyggnaden av vindkraft i någon större utsträckning.

Örnsköldsviks kommuns bedömning är att bestämmelsen om kommunal tillstyrkan fungerar bra. Att kommunerna hanterat vetofrågan på olika sätt är helt naturligt då det saknats ett regelverk från centrala myndigheter. Örnsköldsviks kommun anser att de problem som lyfts fram i rapporten kan hanteras med tydliga föreskrifter/bindande regler. Att upphäva bestämmelsen om kommunal tillstyrkan skulle innebära en oskälig inskränkning i det kommunala självstyret, vilket regleras i regeringsformen. Alternativet om kommunala tillstyrkan ska tas bort, är att återinföra bygglovplikten igen.

Underlag

Energimyndigheten genomförde 2014 en enkät som skickades till 50 kommuner och 50 projektörer. Enkätssammanställningen visade på ett antal brister och förbättringsfaktorer gällande tillämpningen av kommunal tillstyrkan. Mot bakgrund av detta togs en vägledning fram för hantering av frågan. (ER 2015:05). Därefter har både Energimyndigheten och Naturvårdsverket tagit fram rapporter gällande kommunal tillstyrkan.

Vid genomgång av materialet och metodbeskrivningen som nu ligger till grund för förslaget, om att upphäva, 4§ i 16 kap. miljöbalken (det kommunala vetot), så framgår det, att det slutliga underlaget för upphävandet, baseras på intervjuer av totalt 17 personer, varav 4 kommunala politiker och 4 kommunala tjänstemän. Övriga 9 personer som intervjuats utgörs av miljöprövningsdelegationer, projektörer och övrigt. Mot bakgrund av det finns 290 kommuner så förefaller urvalet väldigt tunt för en fråga som påtagligt inskränker på det kommunala självstyret.

Bakgrund och underlag till nu gällande bestämmelser enl. 16 kap. §4 miljöbalken (kommunal tillstyrkan av vindkraft). (Hämtat från förarbeten)

Så sent som den 1 augusti 2009 genomfördes ändringar i miljöbalken, plan- och bygglagen och ellagen (1997:857) i syfte att underlätta utbyggnaden av vindkraft. Ändringarna i plan- och bygglagen innebär att kommunen med en detaljplan ska pröva ett mark- eller vattenområdes lämplighet för vindkraftverk endast om verket omfattas av krav på bygglov eller anmälan, om det råder stor efterfrågan på området för bebyggelse och vindkraftverket inte kan prövas i samband med bygglov, förhandsbesked eller anmälan (se [4 kap. 2 § 1 st. 3 p.](#) och [4 kap. 3 § plan- och bygglagen](#)).

Det anförda innebär att bygglov endast krävs för vindkraftverk som är anmälningspliktiga enligt miljöbalken eller som inte alls kräver en anmälan enligt miljöbalken, medan tillståndspliktiga vindkraftverk är undantagna från kravet på bygglov.

Utdrag: [Prop 2008/09:146 Prövning av vindkraft](#) s 39-40

7 Kommunens roll i tillståndsprövningen

Regeringens förslag: *Prövningsmyndigheten får endast ge tillstånd enligt miljöbalken till en anläggning för vindkraft om den kommun där anläggningen avses att uppföras har tillstyrkt det. Fortfarande får dock regeringen tillåta en anläggning för vindkraft om det från nationell synpunkt är synnerligen angeläget att verksamheten kommer tillstånd.*

Skälen för regeringens förslag: *Kommunen har i dag har en stark ställning vid en tillståndsprövning enligt miljöbalken, dels genom den betydelse som översiktsplanen har vid lokaliseringssprövningen, dels genom att kommunen får föra talan i tillståndsärenden. Även bestämmelserna i 17 kap. miljöbalken om rätten för kommunfullmäktige att begära att regeringen ska förbehålla sig att pröva tillåtligheten av vissa verksamheter ger kommunen ett starkt inflytande.*

Det har förekommit att en kommun som inte önskat att en etablering av vindkraft kommer till stånd i kommunen har avslagit en bygglovsansökan med motiveringen att åtgärden ska föregås av en detaljplaneläggning i enlighet med detaljplanekravet i 5 kap. 1 § och därefter inte tagit fram någon detaljplan.

I beredningen av utredningens förslag har många kommuner framfört en oro över att förslagen innebär ett minskat inflytande för kommunerna över användningen av mark- och vattenområden.

Syftet med förslagen om ändrade krav på detaljplan och bygglov är att avskaffa onödig dubbelprövning - inte att minska kommunens inflytande i frågan om vilka ändamål som kommunens mark- och vattenområden är mest lämpade för.

För att i viss mån tillgodose remissinstansernas synpunkter i denna del och säkerställa ett långtgående kommunalt inflytande över användningen av mark och vatten, bör det i stället för att behålla dubbelprövningen införas en bestämmelse i miljöbalken om att tillstånd till en anläggning för vindkraft inte får ges utan att kommunen har tillstyrkt det.

En kommun som berörs av en ansökan om uppförande av vindkraft får ansökningshandlingarna på remiss enligt 22 kap. 4 § miljöbalken. Prövningsmyndigheten bör få ge tillstånd till verksamheten endast om kommunen har tillstyrkt ansökan. Detta bör gälla oavsett om verksamheten omfattas av krav på tillstånd eller om verksamhetsutövaren ansökt om ett s.k. frivilligt tillstånd.

Utifrån denna bakgrund så ansåg regeringen då (2009), att för att kunna säkerställa ett långtgående kommunalt inflytande över användning av mark och vatten, så skulle det införas en bestämmelse i miljöbalken, om att tillstånd till en anläggning för vindkraft inte får anges utan att kommunen tillstyrkt det. (dvs MB 16:4).

Så sent som 2015 presenterade Energimyndigheten ”Vägledning om kommunal tillstyrkan vid tillståndsprövning av vindkraftverk” (ER 2015:05)

Att redan nu, två år efter vägledningen för kommunal tillstyrkan och mindre än tio år efter införandet av kommunal tillstyrkan i miljöbalken, helt ändra uppfattning om det kommunala vetot känns som en kovändning av en relativt nyligen genomförd lagändring och framtagna vägledning.

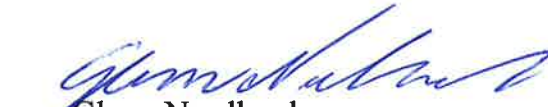
Innan en ändring av kommunal tillstyrkan sker så bör detta föregås av en konsekvensbedömning och en bredare utredning och kartläggning av samtliga förekommande orsaker till de långa handläggningstiderna för etableringar av vindkraftsparker. Det finns betydligt flera aspekter än hanteringen av kommunal tillstyrkan som påverkar handläggningstider för nya vindkraftsparker.

Örnsköldsviks kommuns uppfattning är att bestämmelserna om kommunal tillstyrkan har fungerat bra. Att kommunerna hanterat vetofrågan på olika sätt är helt naturligt då det under flera år efter införandet saknats tydliga riktlinjer eller regelverk från de centrala myndigheterna i denna fråga.

De problem som lyfts fram i rapporten skulle kunna hanteras med tydliga föreskrifter/bindande regler.

Ett upphävande av bestämmelsen i MB 16:4, innebär en oskälig inskränkning i det kommunala självstyret, vilket regleras i regeringsformen. Om kommunal tillstyrkan tas bort är alternativet att återinföra bygglovplikten för vindkraftverk om inte det kommunala självstyret skall urholkas.

Örnsköldsviks kommun

Glenn Nordlund
Kommunstyrelsens ordförande

